

Tres anys dels atemptats: 17 morts i un judici sense el delicte d'assassinat

Els atacs gihadistes de Barcelona i Cambrils arriben al tercer aniversari en plena pandèmia i a les portes d'una vista oral a l'Audiència Nacional on es jutjaran els tres supervivents de la cèl·lula de Ripoll

Ofrena floral de les víctimes del 17-A a la Rambla de Barcelona el 2018. | Sergi Cámara

Fa tres anys la Covid-19 ni tan sols existia i a Catalunya tothom es preguntava si hi hauria urnes el dia 1 d'octubre, quan el Govern assegurava que s'havia de celebrar un referèndum. El 17 d'agost, però, ho va sacsejar tot. Poc abans de les cinc de la tarda, una furgoneta blanca conduïda pel jove Younes Aboyaqoub es llança Rambla avall i mata 16 persones. Mentre fug, acaba amb la vida d'una més a la Zona Universitària. Aquella matinada, a Cambrils, cinc membres més de la cèl·lula terrorista provoquen la mort d'una divuitena persona i són abatuts per la policia. Una setmana després, els Mossos localitzen i acaben amb la vida d'Aboyaqoub . Tres anys més tard, el jutge de l'Audiència Nacional ha tancat la instrucció i ha deixat el cas a les portes del judici encara amb moltes preguntes que esperen resposta.

Catalunya afronta el tercer aniversari dels atemptats més pendent de la situació epidemiològica que no pas d'un atemptat que és a punt de ser jutjat. En tot aquest temps, ha sobrevolat la sensació de poc interès per aprofundir en els fets, com demostra el fet que PP, PSOE i Ciutadans han bloquejat sistemàticament les comissions d'investigació del Congrés per escrutar els incidents. Al Parlament s'hi ha pogut crear aquesta comissió, però sense la presència de les principals autoritats espanyoles, que s'han negat a aportar informació. Paral·lelament s'ha dut a terme la instrucció, que es va tancar a principis d'any. El jutge José Luis Calama ha enviat a judici tres suposats membres de la cèl·lula: Mohammed Houli Chemlal, Driss Oukabir i Said Ben Lazza.

Els tres supervivents del grup gihadista seran jutjats per pertinença a organització terrorista, fabricació i tinença d'explosius i estralls en grau de temptativa. La Fiscalia demana penes d'entre 8 i 41 anys de presó: concretament, 8 anys per a Said Ben Lazza com a col·laborador, 36 per a Driss Oukabir i 41 per a Mohammed Houli, l'únic supervivent de l'explosió a Alcanar la nit abans dels fets. Cap d'ells va participar de manera directa en els atemptats i així justifica l'Audiència el fet que no se'ls jutgi per assassinat, cosa que ha indignat les víctimes. La Generalitat i l'Ajuntament de Barcelona tampoc acusaran d'assassinat. En el seu cas, el Govern demana 8 anys per Lazza i 44 per Oukabir i Houli. Barcelona eleva les penes i demana 8 anys per Lazza, 44 per Oukabir i 95 per Houli.

Al judici, l'advocat Jaume Alonso-Cuevillas -també diputat de Junts per Catalunya (JxCat) al Congrés dels Diputats- exercirà d'acusació particular en representació de Javier Martínez, el pare del Xavi, el nen de tres anys mort el 17 d'agost a la Rambla. Aquesta part considera els acusats responsables penals dels assassinats d'aquell dia i demana presó permanent revisable per a dos d'ells. Vista com ha anat la instrucció del cas, l'advocat té poques esperances dipositades en el judici a l'Audiència Nacional. "El judici tindrà poc recorregut, però tenim la vista posada a acudir a jurisdiccions estrangeres", explica Cuevillas en una entrevista a **NacióDigital** amb motiu dels tres anys dels atemptats. (<https://www.naciodigital.cat/noticia/207225>)

Tres anys d'investigació, moltes preguntes per respondre

Amb la instrucció tancada, el jutge ha conclòs que es va formar una cèl·lula terrorista liderada per l'imam de Ripoll, Abdelbaki Es Satty, que va radicalitzar el grup de joves per perpetrar l'atac. En el seu documentat llibre *Sense por de morir* (Pòrtid<https://www.grup62.cat/llibre-sense-por-de-morir/297896>), la periodista Anna Teixidor presenta una acurada cronologia dels fets des del moment que Es Satty surt de la presó de Castelló, on complia condemna per tràfic de drogues, l'abril de 2014, fins a la detenció de l'últim membre de la cèl·lula, el 22 de setembre de 2017. El 27 de març de 2015, Es Satty crea un grup de WhatsApp amb 27 joves de Ripoll per "parlar sobre les coses de l'Islam". En aquest grup hi són alguns dels membres del grup que atemptarà. Els plans per matar es comencen a preparar l'octubre del 2016.

La idea del grup era dur a terme un atemptat amb explosius, per això durant els mesos previs es fan diverses cerques sobre com fabricar-ne. L'accident a la casa d'Alcanar va obligar a canviar els plans inicials. En aquella explosió, la nit del 16 d'agost, van morir diversos membres de la cèl·lula, entre ells Es Satty. Això conclou la investigació, però segons Cuevillas no està clar que l'imam de Ripoll sigui entre les tres víctimes. "No hi ha evidències clares que Es Satty sigui mort", diu l'advocat, molt crític amb la instrucció que s'ha fet a l'Audiència Nacional, que no ha volgut aprofundir en la relació entre l'imam de Ripoll i el Centre Nacional d'Intel·ligència (CNI).

Després de l'explosió a la població de l'Ebre es precipiten els esdeveniments. Amb la detenció dels principals sospitosos -set membres de la cèl·lula van morir i tres s'asseuran al banc dels acusats- van començar a sortir les intencions reals dels acusats. Explosions en monuments emblemàtics com la Sagrada Família, atemptats suïcides... Tot plegat, amb el dubte sobre les connexions internacionals dels joves de Ripoll i l'imam. Està documentat que Es Satty havia treballat a Bèlgica i, de fet, un viatge seu a aquest país suposa l'acceleració dels preparatius de l'atac, el març de 2017. Els joves de Ripoll també fan viatges a l'estranger, concretament a Bèlgica i França.

La instrucció, però, ha descartat la relació entre l'imam de Ripoll i els serveis secrets espanyols i també dona per fet que Es Satty és mort. Considera, concretament, que qüestionar-ho suposa entrar en "teories de la conspiració". L'acusació particular exercida per Cuevillas planteja dubtes sobre aquests punts. Segons ell, la relació entre l'imam i el CNI està acreditada i no es pot afirmar amb seguretat que l'imam morís en l'explosió d'Alcanar. "Espanya no ha volgut esbrinar-ho tot sobre els atemptats", lamenta l'advocat. En un aniversari estrany, més marcat pel coronavirus que no pas per l'homenatge a les víctimes, les preguntes continuen sobrevolant un atemptat que va portar el terror a Barcelona una tarda del mes d'agost.